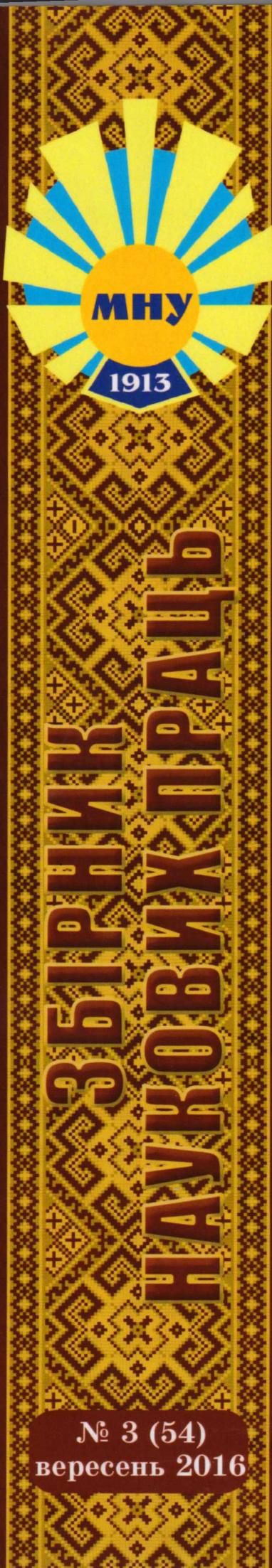


ISSN 2518-7813



ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ

№ 3 (54)
вересень 2016

НАУКОВИЙ ВІСНИК

МИКОЛАЇВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

НАУКОВИЙ ВІСНИК

МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Засновано у 1999 р.

№ 3 (54)

вересень 2016

Валентина КУРІЛОВА, Сергій РЕДЬКО, Петро ПУСТОНОЙТ, Сергій ГЛІНКИН
— відповідальні за публікацію наукових праць
— відповідник: О. В. Іщенко
Внесено до Переліку фахових видань України
(наказ МОН України від 29.12.2014 р. № 1528)

Міністерство освіти і науки України
акредитовано відповідно до змін
закону України «Про освіту»

Міністерство освіти і науки України
акредитовано відповідно до змін
закону України «Про освіту»

Миколаїв

МНУ імені В. О. Сухомлинського
2016

УДК 37
ББК 74
Н 34

МІЖНАРОДНИЙ
НАУКОВИЙ ВІСНИК
МІЖНАРОДНИЙ
НАУКОВИЙ ВІСНИК
МІЖНАРОДНИЙ
НАУКОВИЙ ВІСНИК

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 3 від 27 вересня 2016 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Валерій БУДАК доктор технічних наук, професор, член-кореспондент НАН України; голова
редакційної колегії;
Анатолій СИТЧЕНКО доктор педагогічних наук, професор, головний редактор.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЕГИИ:

Валерій БИКОВ доктор технічних наук, професор, дійсний член НАН України, директор Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАН України;
Володимир ГЛАДИШЕВ доктор педагогічних наук, професор Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського;
Микола ЄВТУХ доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАН України, академік-секретар Відділення вищої освіти НАН України;
Василь КРЕМЕНЬ Президент НАН України, академік НАН України, дійсний член НАН України, Президент Товариства «Знання» України;
Володимир ЛУГОВИЙ дійсний член НАН України, доктор педагогічних наук, професор, перший вице-президент НАН України;
Олександр ЛЯШЕНКО дійсний член НАН України, доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар Відділення загальної середньої освіти НАН України;
Нелля НИЧКАЛО доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАН України, академік-секретар Відділення педагогіки та психології професійної освіти НАН України;
Олександра САВЧЕНКО головний науковий співробітник Інституту педагогіки НАН України, радник президента НАН України, дійсний член НАН України;
Тетяна СТЕПАНОВА доктор педагогічних наук, професор Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського;
Ольга СУХОМЛИНСЬКА акаадемік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАН України, доктор педагогічних наук, професор;
Олена ТРИФОНОВА доктор педагогічних наук, професор Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського;
Мухіддин ХАЙРУДДІНОВ доктор педагогічних наук, професор Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Тетяна ПОТАПЧУК доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Василь ШУЛЯР доктор педагогічних наук, доцент (Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти).

Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки : збірник наукових праць / За ред. проф. Анатолія Ситченка. - № 3 (54), вересень 2016. - Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2016. - 340 с.

У збірнику наукових праць уміщено статті з актуальних проблем педагогичної науки. Зокрема розглянуто питання теорії та методики навчання дисциплін освітніх галузей. Автори особливу увагу звертають на процес виховання та навчання, інноваційні технології в освіті, особливості формування компетентності, проблеми початкової школи тощо.

Видання адресовано науковцям, педагогам, учителям-методистам, студентам педагогічних спеціальностей.

УДК 37
ББК 74

Юлія СОРОЧАН, Анна МИХАЛЬЧИШИНА	Використання комп'ютерних технологій на уроках математики у спеціальній школі	163
Ніна СТЕЛЬМАХ	Культура педагогічного спілкування – основа деонтологічної культури педагога	168
Валентина ФРИЦЮК	Структура готовності до безперервного професійного саморозвитку майбутніх педагогів	173

РОЗДІЛ 3

ДОШКІЛЬНА ТА ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Олена БЕЛОВА	Організація групової роботи щодо запобігання агресії у молодших школярів з порушеннями мовленнєвого розвитку	177
Ірина КНЯЖЕВА	Моральне виховання дітей старшого дошкільного віку в умовах взаємодії ДНЗ і сім'ї	182
Алла КРАМАРЕНКО	Підготовка вчителя нової формaciї для початкової школи в умовах сталого розвитку суспiльства	187
Л. ЛІСОВА	Особливостi пiдготовки молодших школярiв з тяжкими порушеннями мовлення до розв'язування арифметичних задач	192
Ірина МАЛАШЕВСЬКА	Організацiйно-методична система музичного навчання дiтей дошкiльного та молодшого шкiльного вiку на засадах саногенno-особистiсного пiдходу	196

РОЗДІЛ 4

КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Яна БОНДАРУК	Формування глобальної компетентностi у контекстi навчання англiйської мови майбутнiх фiлологiв як новий виклик системi освiти в iнформацiйному суспiльству	201
Рaїса ДРУЖЕНЕНКО	Дидактичнi основи формування комунiкативно-прагматичної компетентностi майбутнього вчителя української мови i лiтератури	205
Олена КЛЕХО	Особливостi формування фахової компетентностi майбутnих вчителiв iнформатики у початковiй школi з використанням методiв ситуативного моделювання	211
Наталiя КРУТОВА	Критерii, показники та характеристика рiвнiв розвитку iнформацiйно-комунiкацiйної компетентностi вчителiв математики	216
Наталiя СIРАНЧУК	Основнi принципи формування лексичної компетентностi молодшого школяра	222
Andriй ШЕВЧЕНКО	Змiст та структурнi компоненти фахової компетентностi майбутнiх офiцерiв тилу	227

РОЗДІЛ 5

СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧА ОСВІТА

Галина БЛОКОНЬ	Етапи гуманiзацiї системи реформування вищої освiти в Українi у другiй половинi XX – початку XXI столiття	233
-----------------------	---	-----

БОНДАРУК

DEVELOPMENT OF GLOBAL COMPETENCE IN THE CONTEXT OF ENGLISH LEARNING OF FUTURE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES NEW CHALLENGE TO EDUCATIONAL SYSTEM IN THE INFORMATION SOCIETY

The article is devoted to the problem of development of global competence of future teachers of foreign languages in the process of English learning. It analyses the importance of development of new programs of foreign languages preparation taking the development of global competence as a part of professional literacy into account. It characterizes the possibilities to develop global competence in the process of English learning: setting up projects in English that are proposed by a teacher and relevant to new important discoveries of the humanity; reading and analyzing English literature; writing an essay; on-line discussions in English and meeting with foreigners.

Key Words: Global education, Global competence, professional competence, teacher preparation, English.

Бондарук

РАЗВИТИЕ ГЛОБАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА БУДУЩИХ ФИЛОЛОГОВ КАК НОВЫЙ ВЫЗОВ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЕ В ИНФОРМАЦИОННОМ ОБЩЕСТВЕ

Статья посвящена проблеме развития глобальной компетентности будущих филологов в процессе изучения английского языка. В статье анализируется необходимость разработки новых программ подготовки будущих филологов с учетом формирования глобальной компетентности, как неотъемлемого составляющего профессиональной грамотности. Рассмотрено возможные варианты развития глобальной компетентности: научно-исследовательские проекты на английском языке с учетом тематики исследований, предлагаемой преподавателем и новым открытиям человечества; исследование литературных произведений на английском, написание литературных эссе, организация он-лайн встреч и занятий с носителями языка, который изучается.

Ключевые слова: глобальное образование, глобальная компетентность, профессиональная компетентность, подготовка, английский язык.

Стаття надійшла до редколегії 21.08.2016

УДК 378[81'367:811.161.2]

Раїса ДРУЖЕНЕНКО

м. Київ

raisa0872@yandex.ru

ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

У статті автор обстоює необхідність формування комунікативно-прагматичної компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури. Структура комунікативно-прагматичної компетентності передбачає три рівні: лінгвопрагматична компетентність, мовленнєво-прагматична компетентність, комунікативно-інтенційна компетентність. Продуктивною основою навчання дослідник уважає систему прагматично орієнтованих лінгводидактичних підходів, принципів, прийомів, засобів навчання. Пропонуємо виділити етапи формування комунікативно-прагматичної компетентності: етап елементарних, підготовчих знань про мовну систему як функційно-прагматичну, етап оволодіння базовими прагматичними знаннями та вміннями, етап поглибленої магістерської підготовки студентів.

Ключові слова: комунікативно-прагматична компетентність, вчитель української мови і літератури, комунікативно-прагматична основа навчання.

У сучасному лінгводидактичному дискурсі науковці все частіше порушують проблему успішного комуніканта, який уміє в будь-якій

ситуації реалізувати намір та досягти успіху через вироблення правильного тактико-стратегічного комунікативного курсу. Очеви-

- інших функційних смислів, «комунікативний намір детермінує внутрішню програму мовлення і спосіб (тактики) її втілення» [2, 67].
3. *Принцип ситуативності й контекстуальності.* Формування комунікативно-прагматичної компетентності передбачає врахування особливостей комунікативної ситуації та контексту під час опису й аналізу прагматично маркованих мовних одиниць, визначення їх типу, тактико-стратегічної функції. З іншого боку, названий принцип передбачає моделювання різних комунікативних ситуацій, розуміння контекстних умов, у яких мовцем (майбутнім вчителем) будуть реалізовані комунікативні стратегії і тактики мовленнєвої поведінки. Сформувати уміння цілеспрямованого використання мовних засобів з новим прагматичним смислом відповідно до контексту чи конкретної ситуації – одне із завдань у формуванні прагматичного складника комунікативної компетентності.
4. *Принцип успішної комунікативної діяльності вчителя* полягає в неодмінній умові досягнення перлокутивного ефекту – ефекту впливу на учня, позитивному результаті втіленого наміру через оптимальний добір і реалізацію мовленнєвих стратегій і тактик, що знаходять вияв у мовленнєвих актах, доборі прагматично орієнтованих мовних одиниць. Однією з умов досягнення успішного комунікативного результату є врахування особистості адресата, тобто його індивідуальних та вікових особливостей, соціального статусу, культурних уподобань та цінностей, рівня освіти, приналежності до конкретної етноспільноти тощо. Усі ці чинники мають бути враховані вчителем, щоб отримати бажаний очікуваний результат у процесі спілкування з учнями – їх адекватну поведінку як вияв розуміння, активної позиції, зацікавленості, бажання спілкуватися тощо.
5. *Аксіологічний принцип* зумовлює розуміння педагогічної комунікації, комунікативного процесу, учасниками якого є вчитель і учні, а також мовленнєвої поведінки самого вчителя як цінності, орієнтує на формування комунікативно-прагматичної компетентності крізь призму ціннісного ставлення до дійсності – світу навколо, власної професійної поведінки, особистості учня тощо. Виявом ціннісних характеристик мовленнєвої поведінки є використання по-
- зитивно значущих одиниць мови (естетичних, етичних) із семантикою оцінки. Останні в комунікативній ситуації є виразниками прагматичних смислів і регуляторами мовленнєвого процесу учасників комунікації.
6. *Принцип кооперативного та інтерактивного спілкування.* Комунікативно-прагматична компетентність з її складовою формування успішного комуніканта орієнтує на засвоєння й реалізацію правил, максим та конвенцій спілкування (П. Браун, Г. Грайс, С. Левінсон, Дж. Ліч, Д. Таннен). Основні максими спілкування як імпліцитні правила комунікації – ввічливості, велиодушності, згоди, тактовності, щедрості, релевантності, симпатії, скромності, схвалення, якості, кількості, способу вираження (модальності) – передбачають рух процесу спілкування в руслі співробітництва і взаємодії. Отже, досконале володіння ними є елементом створення позитивного комунікативно-прагматичного поля мовця (у нашому випадку вчителя української мови і літератури), що таож є елементом загального інтегративного комплексу «комунікативно-прагматична компетентність».
- Формування комунікативно-прагматичної компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури пропонуємо через спеціально розроблений прагматично орієнтований методичний комплекс вправ і завдань, що спрямований на формування відповідних умінь і навичок. Перший рівень комунікативно-прагматичної компетентності, пов'язаний із формуванням лінгвопрагматичної компетенції, забезпечується вичерпною інформацією про прагматичний рівень мови, мовні засоби, що можуть за певних комунікативних умов виконувати прагматичні функції. Такою інформацією студенти оволодівають під час прослуховування спеціальних лекцій, підготовки до семінарських, практичних чи лабораторних занять, а також самостійної дослідницької роботи у вигляді написання курсових, бакалаврських та магістерських робіт.
- Другий рівень – формування мовленнепрагматичної компетенції – тісно пов'язаний із аналітичною діяльністю суб'єктів спілкування, спостереженням над використанням прагматично орієнтованих мовних засобів у конкретних, пропонованих викладачем

Ренса ДРУЖЕНЕНКО

EDUCATIONAL BASES OF FORMATION OF COMMUNICATIVE-PRAGMATIC COMPETENCE OF A FUTURE TEACHER OF UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE

In this article the author explains the necessity of a pragmatic communicative competence of future teachers of Ukrainian language and literature. The structure of the communicative-pragmatic competence consists of three levels: lingvopragmatic competence, verbal pragmatic competence, communicative intentional competence. A researcher considers the productive foundation of studying like the pragmatically oriented system of lingyodidactic approaches, principles, techniques, educational tools. We offer to figure out stages of formation of communicative-pragmatic competence: the stage of elementary, preparatory knowledge of the language system as a functional and pragmatic, pragmatic stage of mastering the basic knowledge and skills and in-depth phase of the master training of students.

Key words: communicative and pragmatic competence, teacher of Ukrainian and literature, communicative-pragmatic foundation of learning.

Ренса ДРУЖЕНЕНКО

г. Київ

ДИДАКТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНО-ПРАГМАТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

В статье автор обосновывает необходимость формирования коммуникативно-прагматической компетентности будущего учителя украинского языка и литературы. Структура коммуникативно-прагматической компетентности обуславливает три уровня: лингвопрагматическая компетентность, речевая прагматическая компетентность, коммуникативно-интенциональная компетентность. Продуктивной основой обучения исследователь считает систему прагматически ориентированных лингводидактических подходов, принципов, приемов, средств обучения. Предлагаем выделить этапы формирования коммуникативно-прагматической компетентности: этап элементарных, подготовительных знаний о языковой системе как функционально-прагматической, этап овладения базовыми прагматическими знаниями и умениями, этап углубленной магистерской подготовки студентов.

Ключевые слова: коммуникативно-прагматическая компетентность, учитель украинского языка и литературы, коммуникативно-прагматическая основа обучения.

УДК 37.016:004

Олена КЛЕХО
м. Луцьк
klov102@ukr.net

Стаття надійшла до редколегії 10.06.2016

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДІВ СИТУАТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

У статті розглянуто проблему формування фахової компетентності у студентів педагогічного коледжу на заняттях з інформатики та методики навчання інформатики. З'ясовано сучасні підходи до фахової підготовки майбутніх вчителів інформатики в початковій школі, а також висвітлено особливості змісту та методів професійної підготовки студентів. Розкрито потенціал навчальних дисциплін щодо розвитку особистості студента через вирішення різного типу ситуативних задач. Наведено зразки розроблених ситуативних задач на прикладі дисциплін «Методика навчання інформатики» та «Інформатика».

Ключові слова: компетентність, фахова компетентність, вчитель інформатики в початковій школі, методи та форми навчання, ситуативна задача.

Головною метою підготовки фахівця у соціально-економічних умовах інформаційного суспільства стає не здобуття ним квалі-

фікації у вибраній сфері, а набуття та розвиток певних компетентностей, які мають забезпечити йому можливість адаптуватися